

БАНКА ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА, АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО, БЕОГРАД

**ПРАВИЛНИК
О ОТКРИВАЊУ И СПРЕЧАВАЊУ ЗЛОУПОТРЕБА
НА ТРЖИШТУ КАПИТАЛА**

Шифра документа:

Документ верзија:

Датум верзије:

**БАНКА
ПОШТАНСКА
ШТЕДИОНИЦА**

Најдуже се знамо

На основу члана 280. Закона о тржишту капитала („Службени гласник РС“, бр. 129/2021, у даљем тексту: ЗТК) и члана 5. Правилника о поступцима који се могу сматрати манипулацијом на тржишту, поступцима за спречавање и откривање злоупотребе на тржишту и пријављивању сумњивих трансакција („Сл. гласник РС“, бр.77/2022), Извршни одбор Банке Поштанска штедионица, акционарско друштво, Београд, на 140. седници Шестог сазива, одржаној 28.12.2022. доноси

ПРАВИЛНИК О ОТКРИВАЊУ И СПРЕЧАВАЊУ ЗЛОУПОТРЕБА НА ТРЖИШТУ КАПИТАЛА

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим Правилником о откривању и спречавању злоупотреба на тржишту капитала (даље у тексту: Правилник) се уређује поступање Банке у циљу откривања и спречавања поступака и радњи које се могу сматрати злоупотребом тржишта, наводе се примери активности које се сматрају манипулацијом на тржишту, дефинишу се процедуре обавештавања Комисије за хартије од вредности у ситуацијама када се оправдано сумња да одређена понашања односно трансакције представљају активности које се сматрају манипулацијом на тржишту, а са крајњим циљем заштите имовине клијената.

ОСНОВНИ ПОЈМОВИ

Члан 2.

Поједини појмови у смислу ових Правила имају следећа значења:

Банка: организациони део Банке Поштанске штедионице, акционарско друштво, Београд, члана ЦРХОВ, у чије редовне активности или пословање спада пружање једне или више инвестиционих и додатних услуга, односно професионално обављање једне или више инвестиционих активности у вези са једним или више финансијских инструмената.

Клијент: Правно или физичко лице (домаће и страном) коме Банка пружа инвестициону, односно додатну услугу.

Финансијски инструменти - ФИ: Преносиве хартије од вредности, инструменти тржишта новца, јединице институција колективног инвестирања, финансијски деривати (опције, фјучерси, свопови, форварди...) и други инструменти прописани ЗТК.

Комисија за хартије до вредности - КХОВ: Независна и самостална организације Републике Србије организована као правно лице, са надлежностима да између осталог доноси и подзаконска и остала акта за спровођење закона, даје дозволу за обављање делатности инвестиционим друштвима, надзире и прати њихово пословање, секундарно трговање, одобрава објављивање проспеката за јавну понуду и др.

Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности - ЦРХОВ: Правно лице, са дозволом КХОВ, које обавља послове вођења регистра финансијских инструмената, клиринга и салдирања трансакција са финансијским инструментима и друге послове предвиђене законодавством и додатних услуга и управљање ризицима („Службени гласник“ РС, бр. 77/2022).

МАНИПУЛАЦИЈА НА ТРЖИШТУ

Радње и поступци који се сматрају манипулацијом на тржишту

Члан 3.

Манипулација на тржишту обухвата следеће радње:

- 1) извршавање трансакције, испостављање налога за трговање или други поступак који:
  - (1) даје или би вероватно дао неистините или обмањујуће сигнале или информације о понуди, тражњи или цени финансијског инструмента или повезаног уговора за робу на спот тржишту;
  - (2) одржава или би вероватно одржавао цену једног или више финансијских инструмената или повезаног уговора за робу на спот тржишту на неуобичајеном или вештачком нивоу, осим уколико лице које учествује у трансакцији, дајући налог за трговање или учествујући на други начин, докаже да су та трансакција, налог или поступак извршени из законитих разлога и да су у складу са прихваћеним тржишним праксама на том тржишту;
- 2) извршавање трансакције, испостављање налога за трговање или друге активности или поступци који утичу или могу утицати на цену једног или више финансијских инструмената или повезаног уговора за робу на спот тржишту, при чему се употребљавају фиктивна средства или други облици обмане или преваре;
- 3) ширење информација путем средстава јавног информисања, укључујући и интернет и сва друга средства којима се дају, односно којим би се могли давати лажни или обмањујући сигнали у погледу понуде, потражње или цене финансијског инструмента, или повезаног уговора за робу на спот тржишту, или држе или би могле држати на неуобичајеном или вештачком нивоу цену једног или више финансијских инструмената или повезаног уговора за робу на спот тржишту, укључујући и ширење гласина, а од стране лица које је знало или је морало знати да су те информације неистините или да доводе у заблуду, када лица која су пренела информације стичу, за себе или друго лице, предност или корист од ширења тих информација;
- 4) преношење лажних или обмањујућих информација или давање лажних или обмањујућих основних података у односу на референтну вредност када је лице које је пренело информацију или дало основни податак знало или је морало знати да су они лажни или обмањујући, или сваки други поступак којим се манипулише израчунавањем референтне вредности.

Члан 4.

У радње и поступке који се сматрају манипулацијама на тржишту нарочито се убраја следеће:

- 1) активности једног или више лица која сарађују како би обезбедила доминантан положај над понудом или тражњом финансијског инструмента или повезаним уговорима за робу на спот тржишту који посредно или непосредно утичу или би могли утицати на утврђивање куповних или продајних цена или стварање других непоштених услова трговања;
- 2) куповина или продаја финансијских инструмената на почетку или пред крај трговачког дана, која има или би могла имати обмањујући утицај на инвеститоре који доносе одлуке на основу приказаних цена, укључујући почетне или цене на затварању;
- 3) испостављање налога на место трговања, укључујући свако његово повлачење или измену, употребом било ког расположивог средства трговања, укључујући електронска

средства, као што су стратегије алгоритаМСког и високофреквентног трговања, и које имају једну од последица из члана 2. став 1. тач. 1) и 2) овог члана, путем:

- (1) ометања или успоравања функционисања система трговања на месту трговања или је вероватно да ће тако деловати;
  - (2) отежавања препознавања стварних налога у систему трговања на месту трговања, или је вероватно да ће тако деловати, укључујући уношење налога који доводе до преоптерећења или дестабилизације књиге налога;
  - (3) стварања или је вероватно да ће доћи до стварања лажних или погрешних сигнала у вези са понудом или ценом финансијског инструмента и потражњом за њим, посебно уношењем налога којим се покреће или појачава тренд;
- 4) искоришћавања повременог или редовног приступа традиционалним или електронским средствима јавног информисања изношењем мишљења о финансијском инструменту или повезаном уговором за робу на спот тржишту (или индиректно о његовом издаваоцу), и то тако што је то лице претходно заузело позицију у том финансијском инструменту или повезаном уговору за робу на спот тржишту и остваривало корист након утицаја које је изношење мишљења имало на цену тог инструмента или повезаног уговора за робу на спот тржишту, а да истовремено јавности није објавило постојање сукоба интереса на одговарајући и ефикасан начин.

Одредбе овог члана односе се на правна лица и на физичка лица која учествују у доношењу одлуке о вршењу трансакције за рачун правног лица о коме је реч.

Показатељи манипулације

Члан 5.

Запослени Банке су дужни да приликом пријема налога и/или извршавања трансакције размотре прописане показатеље манипулације који сами по себи не значе да се у конкретном случају ради о злоупотреби тржишта, нити се подразумева супротно ако нека чињеница или догађај није наведен овде, већ приликом процене треба да узму у обзир специфичне околности сваког појединачног случаја:

Околности које утичу на процену да ли је дошло до злоупотреба на тржишту у смислу члана 2. овог Правилника, могу бити следеће:

- 1) да ли датим налозима или извршеним трансакцијама претходи или следи након њих, ширење неистинитих, лажних или обманујућих информација од стране лица која су налоге дала или трансакције извршила, или лица која су с њима повезана;
- 2) да ли налоге дају или трансакције извршавају лица која, пре или након што дају налог или изврше трансакцију, дистрибуирају, непосредно или посредством лица која су са њима повезана, истраживања тржишта или препоруке за улагање које су нетачне, пристрасне или очигледно под утицајем материјалних интереса.

Члан 6.

Околности које утичу на процену да ли је дошло до злоупотреба на тржишту из члана 3. овог Правилника, могу бити следеће:

- 1) да ли и у којој мери дати налози за трговање или извршене трансакције представљају значајан део дневног обима трансакција релевантним финансијским инструментом на

- месту трговања, посебно када те активности воде до значајне промене цене финансијског инструмента;
- 2) у којој мери налози за трговање које су издала лица са значајном куповном или продајном позицијом у финансијском инструменту или трансакције које су та лица извршила, воде до значајних промена цене финансијског инструмента или изведених финансијских инструмената или односне варијабиле, укључене на месту трговања;
  - 3) да ли извршене трансакције доводе до стварне промене власништва над финансијским инструментом укљученим на месту трговања;
  - 4) у којој мери дати налози или извршене трансакције обухватају измену позиција у кратком периоду и представљају значајан део дневног обима трговања релевантним финансијским инструментом на месту трговања, и да ли би могли бити повезани са значајним променама цене финансијског инструмента укљученог на месту трговања;
  - 5) у којој су мери дати налози или извршене трансакције, концентрисани у оквиру кратког временског раздобља током дневног трговања, довели до промене цене која је услед тога променила смер кретања;
  - 6) у којој мери дати налози мењају приказ најбољих цена понуде или потражње финансијског инструмента укљученог на месту трговања, или приказ дубине тржишта која је видљива учесницима на тржишту, а уклоњени су пре него што су извршени;
  - 7) у којој су мери налози дати или трансакције извршене у специфично време (на крају трговања) или око специфичног времена у којем се израчунавају референтне цене (цене затварања) и раде друга израчунавања, а исте воде до промене цена које имају утицај на референтне цене и израчунавања.

ОТКРИВАЊЕ И СПРЕЧАВАЊЕ ЗЛОУПОТРЕБЕ НА ТРЖИШТУ

Члан 7.

Банка је дужна да успостави и одржава мере, системе и поступке којима се обезбеђује ефикасно и стално праћење свих примљених и пренетих налога и свих извршених трансакција у сврху откривања и идентификације налога и трансакција који би могли представљати трговање или покушај трговања на основу инсајдерских информација или манипулације на тржишту или покушај манипулације на тржишту, као и достављање пријава сумњивих трансакција и налога КХОВ.

Прописане мере и поступци морају бити примерени и пропорционални обиму, величини и природи делатности коју обавља Банка, морају бити предмет редовне процене најмање једном годишње и морају се, по потреби ажурирати.

Банка је дужна да о томе води евиденција у писаном облику, а да се информације чувају најмање пет година.

На захтев КХОВ, Банка је дужна да доставља информације којима се доказује примереност и пропорционалност њеног система у односу на обим, величину и природу пословне делатности Банке, укључујући информације о нивоу успостављене аутоматизације тих система.

Члан 8.

Банка је дужна да прати све активности трговања које се одвијају путем система трговања, укључујући и системе њених клијената, како би открила знаке могућег манипулисања тржиштем.

Банка је дужна да успостави и одржава аутоматизовани систем надзора којим се ефикасно прате налози и трансакције, генеришу упозорења и извештаји и, ако је примерено, користе визуализацијски алати.

Банка проверава све показатеље сумњивих активности трговања који су генерисани њеним аутоматизованим системом надзора у току фазе испитивања у односу на друге релевантне активности трговања које Банка предузима.

Аутоматски систем надзора Банке прилагођава се изменама регулаторних обавеза и активности трговања Банке, укључујући измене њених стратегија трговања и стратегија његових клијената.

Банка је дужна да преиспитује свој аутоматизован систем надзора најмање једном годишње како би проценила да ли су тај систем и примењени параметри и филтери и даље примерени регулаторним обавезама и активностима трговања Банке, укључујући његову способност да се генерисање лажно позитивних и лажно негативних надзорних упозорења сведе на најмању могућу меру.

Банка је дужна да обезбеди да су његова евиденција о трговању и информације о рачунима тачне, потпуне и доследне на начин да сопствене дневнике електронског трговања што је пре могуће усклађује са евиденцијом коју осигуравају његова места трговања, брокери, клириншки чланови, пружаоци података или остали релевантни пословни партнери, када је то примењиво и примерено узимајући у обзир природу, обим и сложеност пословања.

ОБАВЕЗА ОДБИЈАЊА НАЛОГА

Члан 9.

Банка има обавезу да изврши одбијање налога за трговање (куповину или продају) уколико има разлога за основу сумњу да би извршењем таквог налога:

- Биле прекршене одредбе ЗТК или закона којим се уређује спречавање прања новца и финансирање тероризма или
- Било учињено дело кажњиво по закону као кривично дело, привредни преступ или прекршај.

Приликом утврђивања околности за основу сумњу Банка може да се ослања на сопствене информације, као и на информације које добије од својих клијената или потенцијалних клијената, осим уколико не поседује сазнање, односно треба да поседује сазнање да су те информације застареле, нетачне или непотпуне.

Банка о одбијању налога нез одлагања обавештава КХОВ на начин предвиђен Правилником КХОВ о поступцима који се могу сматрати манипулацијом на тржишту, поступцима за спречавање и откривање злоупотребе на тржишту и пријављивању сумњивих трансакција.

ОБАВЕШТЕЊЕ О СУМЊИВОЈ ТРАНСАКЦИЈИ

Члан 10.

Правилником КХОВ о поступцима који се могу сматрати манипулацијом на тржишту, поступцима за спречавање и откривање злоупотребе на тржишту и пријављивању сумњивих трансакција предвиђена је обавеза Банке да на обрасцу КХОВ изврши пријаву злоупотребе на тржишту: zloupotrebe@sec.gov.rs.

ЧУВАЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

Члан 11.

Банка је дужна да најмање пет година чува информације на основу којих је спроведена анализа налога и трансакција, који би могли представљати злоупотребе на тржишту или покушај злоупотреба, и ове информације доставља КХОВ, на њен захтев.

Банка је дужна да обезбеди поверљивост прикупљених података и достављених пријава у смислу овог члана Правилника.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

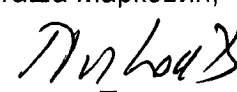
Члан 12.

Правилник ступа на снагу даном доношења, а примењује се даном добијања сагласности Комисије за хартије од вредности.

По добијању сагласности Комисије за хартије од вредности Правилник се објављује на интернет адреси Банке: www.posted.co.rs и у пословним просторијама Банке у којима се пружају инвестиционе услуге.

ИЗВРШНИ ОДБОР БАНКЕ
г-р Бојан Кекић, председник

Наташа Марковић, члан

Бранкица Тинтор, члан

Александар Чортан, члан

Ненад Ралевић, члан